

Viite

Asia

Kriisinhallinnan parlamentaarinen komitea; syyskuun kokouksen pöytäkirja

---

Asiasanat	KRIISINHALLINTA, SIVIILIKRIISINHALLINTA, YK RAUHANTURVAAMINEN
Hoitaa	POL-10
Hoitaa UE	
Koordinoi	
Tiedoksi	ALI-01; ALI-02; ASA-01; ASA-02; AVS-KEO; AVS-POL; KEO-01; KEO-02; KEO-10; KEO-20; KEO-70; OIK-20; POL-01; POL-02; POL-20; POL-30; POL-40; POL-50; POL-60; STU-00; TAS-10; UKKMI-00; UMI-00; VSI-00 ABA; ALG; ANK; BER; DUB; EUE; GEN; HAA; ITÄ-22; KAB; KOB; LON; MAD; MEX; NAE; PAR; PEK; VAR; WAS; WIE; YKE CMC KRIISINHALLINTAKESKUS; EUAVS; OM; PE; PE/YHTEYSUPSEERI; PLM; PUVS; SM; SUPO; TPK; VNK

Laatija jakanut

Kriisinhallinnan parlamentaarisen komitean kokous pidettiin 9.9.2020 eduskunnassa ja etänä. Kokoukseen eduskunnassa osallistuivat komitean jäsenet Kimmo Kiljunen, Ville Kaunisto, Sari Tanus, Eva Biaudet ja Jouni Ovaska sekä kokouksen puheenjohtaja Johanna Sumuvuori, pääsihteeri Sari Rautio ja kriisinhallinnan muuttuvasta toimintaympäristöstä selvityksen laatinut dosentti Teemu Tammi. Komitean pysyvät asiantuntijat Harri Uusitalo (FINCENT), Anne Palm (WISE), Oskari Eronen (CMI), Kirsi Henriksson (CMC), Anni Lahtinen (FINGO), Mauri Koskela (Rauhanturvaajaliitto ry), Tanja Jääskeläinen (ulkoministeriö), Janne Kuusela (puolustusministeriö) ja Laura Yli-Vakkuri (sisäministeriö) sekä komitean sihteeristön jäsenet (UM, PLM, SM, VNK) osallistuivat kokoukseen etäyhteydellä. Kokouksen asialista on tämän muistion liitteenä.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja esitteli asialistan. Hyväksyttiin kokouksen asialista.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Pysyvien asiantuntijoiden lausunnot

Pääsihteeri esitteli pysyvien asiantuntijoiden - WISE, CMI, Rauhanturvaajaliitto (FINGO:n lausunto toimitetaan jälkikäteen) - lausunnot, jotka oli jaettu kirjallisesti etukäteen. Lausunnoissa tuotiin esiin kriisinhallintatoiminnan vastuullisuus ja kokonaisvaltaisuus. Huomioitiin mandaattien, kykyjen ja toimintatapojen sopeuttaminen muutokseen. Katsottiin, että tulisi jatkaa aktiivista osallistumisesta kriisinhallintaan ja naisten osallistumisesta tulisi vahvistaa. Tulisi hyödyntää innovaatioita ja tutkimusta entistä enemmän. Kustannuksien ei tulisi olla määrittävä tekijä kriisinhallintaoperaatioista päätettäessä. Painotetaan kriisinhallintaoperaatioista palaavien palaute- ja purkutyön sekä mahdollisen hoidon tärkeyttä. Kriisinhallintakoulutusta tulisi lisätä ja parantaa operaatio-osallistumisen kiinnostavuutta. Toivottiin kokonaisvaltaisuuden konkreettista toimeenpanoa kriisinhallinnassa.

Pääsihteeri esitteli myös selvityksen vertaismaiden osallistumisesta kriisinhallintaan, joka oli jaettu kirjallisesti etukäteen. Suomi on Pohjoismaiden kanssa samassa viiteryhmässä, mutta sotilaallisen kriisinhallinnan osalta tällä hetkellä alemmalla tasolla kuin muut Pohjoismaat (pl. Islanti). Siviilikriisinhallinnassa Suomi on hyvällä tasolla.

Komitea otti lausunnot ja selvityksen tiedoksi.

4. Kriisinhallinnan muuttuva toimintaympäristö

Puheenjohtaja esitteli selvityksen kriisinhallinnan muuttuvasta toimintaympäristöstä, joka oli jaettu komitealle kirjallisesti etukäteen.

Selvityksen laatija Teemu Tammikko esitteli selvityksen kriisinhallinnan muuttuvasta toimintaympäristöstä. Konfliktit ovat alueellistuneet, mikä asettaa haasteita maakohtaisille kriisinhallintaoperaatioille ja korostaa alueellista lähestymistapaa. Ekstremististen ideologioiden ympärillä muodostuneet ryhmittymät (ISIS, al-Qaida) ovat muuttaneet operaatioihin kohdistuvaa uhkaa. Teknistyminen ja hybridivaikuttaminen kohdistuvat myös kriisinhallintaan. Suurvaltdynamiikka näkyy myös konfliktialueilla. Myös alueelliset suurvallat pyrkivät vaikuttamaan konflikteihin. Ilmastomuutos vaikuttaa ennen kaikkea konfliktien taustasyihin inhimillisen turvallisuuden heiketessä ja saattaa luoda esim. muuttoliikepainetta. Terveysturvallisuus on aktualisoitunut koronapandemian myötä ja vaikuttanut operaatioiden toimintaan. Konfliktien muutokset korostavat kokonaisvaltaista lähestymistapaa, joka sisältää kriisinhallinnan lisäksi mm. diplomatian, rauhanvälityksen, kehitysyhteistyön, humanitaarisen tuen, tieteellisen ja teknisen yhteistyön.

Keskustelussa kiitettiin selvitystä, joka kuvaa hyvin muuttunutta toimintaympäristöä ja sen tuomia haasteita. Katsottiin, että paras tapa varautua ja sopeutua muutoksiin on kokonaisvaltaisuus ja tulisi varmistaa sen toteutuminen käytännössä. Kokonaisvaltaisuuden tulisi näkyä sekä kansallisesti, kv. toiminnassa että operaatiotasolla. Siiloutumista purkamalla ja tiedonkulkua parantamalla voidaan parantaa eri toimijoiden koordinaatiota. Tulisi koota parhaita käytäntöjä esimerkiksi terveysturvallisuudesta. Yhteinen tilanneanalyysi ja -kuva on tärkeä kokonaisvaltaisen toiminnan lähtökohtana. Korostettiin myös tutkimuksen ja avoimen keskustelukulttuurin merkitystä. Huomioidaan kriisinhallintaoperaatioiden vaikutukset operaatioissa toimineiden fyysiseen ja henkiseen terveyteen. Operaation henkilöstön henkinen hyvinvointi tulisi huomioida ennaltaehkäisevästi jo operaation aikana. Inhimillisen turvallisuuden edistäminen vaatii kokonaisvaltaista kriisinhallintaa. Operaatioiden johdon kouluttaminen on tärkeää. Ilmastomuutoksen vaikutus ei vielä näy täysin kriisinhallinnassa, mutta sen seuraukset tulevat todennäköisesti hankaloittamaan operaatioiden toimintaa. Kansalaisjärjestöjen osallistumista pidettiin tärkeänä.

Puheenjohtaja veti keskustelua yhteen todeten, että kriisinhallintaa tehdään koska halutaan vaikuttaa inhimilliseen ja myös omaan turvallisuuteen. Kriisinhallinta on kansainvälistä toimintaa, joka kehittää samalla kansallisia valmiuksia. Kokonaisvaltaisen lähestymistavan tulisi näkyä kansallisesti, kv. foorumeilla ja operaatioissa sekä humanitaarisen toiminnan, rauhanvälityksen, diplomatian, kriisinhallinnan ja kehitysyhteistyön jatkumona. Tämä tulisi näkyä myös kriisinhallintakoulutuksessa. Kriisinhallinta muuttuvassa ympäristössä voi tarkoittaa kasvavia menoja. Vaikuttavuus edellyttää eri toimijoiden yhteistä tilannekuvaa ja kokonaisvaltaista ajattelua. Suomen on kyettävä ennakoimaan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja toimimaan tarvittaessa nopeastikin osana kansainvälistä yhteisöä.

Todettiin, että keskustelussa esitetyt kysymykset ja kommentit huomioidaan komitean linjausta laadittaessa.

5. Seuraava kokous ja kokoussuunnitelma

Todettiin, että kokoussuunnitelma on elävä dokumentti. Nyt esille nostettuja kysymyksiä voidaan käsitellä tulevilla kokouksilla. Nostettiin esille tarve kuulla kokonaisvaltaisuuden toteutumisesta operaatioissa käytännössä. Pyydettiin komitean jäseniä toimittamaan komitean työhön liittyvien tapahtumien tietoja sihteeristölle eteenpäin jaettavaksi. Seuraava kokous pidetään 8.10.

8. Kokouksen päättäminen

Päätettiin kokous. Kokouksesta julkaistiin tiedote, jonka liitteenä on Tammikon selvitys kriisinhallinnan muuttuvasta ympäristöstä.

